

ARKEOLOGIA. Azken hamabost urteotan froga asko aurkitu dira hori baieztatzen dutenak

Erromanizazioa uste baino sakonagoa izan da Kantauri aldean, adituen ustez

Carmen Gonzalez katedraduna kolonizazio prozesuaz mintzatu zen atzo Aranzadi elkartean

Amagoia Mujika | DONOSTIA

Kantauri aldean uste baino erromanizazio handiagoa egon da, azken hamabost urteotako aurkikuntza arkeologikoei erakusten dutenez, eta gainera prozesua ez da horren gatazkatsua izan. Hori da arkeologoei diotena, eta ondorioz, orain arte izan diren kontzeptu eta hipotesiek berrirakurketa eskatzen duela uste du Carmen Fernandez Ochoa Arkeologia Katedradunak. Urteak daramatza Gijon inguruko indusketa lanak zuzentzen, eta atzo Aranzadi Elkartean hitzaldia eman zuen gai horren inguruan. «Duero ibaitik gorako lurraldeetan, eta Asturiasetik Bordeleraingo, kantauri itsasoak bustitzen dituen lurretan arkeologiagintzan egin diren aurreraketek esker, ipar eremu hau definitzen duen erromanizazioaren ezaugarriak berrikusi behar dira. Duela 20 urte eta orain dakigunak ez du zerikusirik», esan zuen. «Hasi besterik ez gara egin, baina jada badakigu hemen beste edonon bezainbesteko garrantzia izan zuela. Sartu egin ziren, eta prozesua antzekoa izan da leku guztietan».

Prozesua aipatzen duenean haxe adierazi nahi du Gonzalezek: «Lurrak hartu zituzten, hori ez da zalantzan jartzen, eta kolonizazioa egon zen, baina askotan ez zen gatazkatsua izan. Hitzarmen askoren bitartez lortutako erromanizazioa izan zen, lekuan lekuko berezi-

Carmen Gonzalez Ochoa arkeologia katedradunak azken aurkikuntzen berri eman zuen atzo.

tasun asko mantendu zirelarik. Kolonizatzaileak ziren, baina euren ardura ekonomikoa eta administratiboa zen. Horrek esan nahi du, gizarte antolaketak, erlijioa eta hizkuntza errespetatuz lurren baldintzetara eta aberastasunetara egokitu zirela. Tokian tokiko jarduerak jarraitu zituzten».

Gonzalezek arabera, erromanizazioa egiteko modua klimak ezberdintzen du. «Kontuan hartu behar dugu erromanizazio gatazkatsurik egon ez den gu- neak toki menditsuak direla, olibondoak egon ordez meatzak daudela, eta horrek baldin-

tzatu egin duela azken batean konkista».

Kantauri itsasoa komunikabide

Kantauri itsasoari buruz orain arte esan dena ere hizpide izan zuen: «Mare tenebroso deitzen zitzaion, itsas iluna, beltza. Baina kantauri itsasoa beltza neguan izaten da, eta bestela ez du inongo arazorik. Bordenetik Asturiaseraino itsaso bidez komunikaturik zeuden. Ipar nahiz Hego Euskal Herrian antzeko materialak topatu dira».

Orain arte egin diren irakurketak «manipulazio handia izan» dutela uste du, «alde guz-

tietatik. «Historiagileek hipotesi asko izan dituzte, baina aldatu egin behar dira. Guk aurkikuntzei hitz egiten uzten diegu, eta uste dut informazio zintzoagoa eskuratzen dela horrela».

Galdera asko daude oraindik erantzunik gabe, «euskarekin gertatu dena adibidez. Erromanizazio prozesuaren baitan egon da Euskal Herria, eta ni ez naiz aditua gai horretan, baina esango nuke, berriz ere erakusten duela kolonizazioak ez zuela oztoporik jarri bertako siniskera, bizimodu eta hizkuntzarekin. Hor lan handia dago egiteko, hala ere».

KRITIKA MUSIKA

Jesus Mari Begoña

Uso zauritua

'La colomba ferita'

Egilea: F. Provenzale. **Libreto:** G. Castaldo. Napoliko San Carlo antzokiaren ekoizpena. **Zuzendaritza artistikoa:** Davide Lavermore. **Musika zuzendaritza:** Antonio Florio. **Lekua:** Bilboko Arriaga Antzokia. **Data:** martxoaren 27a.

Aste saindua laster dela eta, Bilbon, Eliz kontzertuen bigarren zikloari hasiera eman diote, polito gainera, *Uso zauritua* eliz operarekin. 1670 an estreinatua, Italiako aurre barrokoari eutsita dago Santa Rosaliaren gaineko auto sakramental. Aitorren alaba Rosaliak Kristorenganako zuen erabateko maitasuna kontatzen da. Zuzendariak egin duen bertsioa akats gabekoa da abes eta musikagintzan, fina eta biribila. Baina behin eta berriro erretratatu kateatuak, ia aria, duo edo korurik gabe, astunegi geratuko litzateke gaurko entzuleriarentzat.

Horretarako zuzendari artistikoak gaurko antzes baliabideak ezarri zizkion. Abeslari eta mimoegileek, andamio, egitura mugikorretan eta etengabeko irten-sarrerak egiten zituzten, geldo eta errepikatua zen abes-jarioari bizkortasuna emateko. Florio zuzentzen zuen garaiko instrumentuen taldeak bikain jo zuen. Abeslari-aktoreek ez zuten bolumen handiko ahotsik, baina orokorrean, barrokoko kantu-leerroak, ondo landu zituzten. Guztien gainetik, Rosalia rolean, Gabriela Sborgi mezoa bikain ikusi genuen, ondo lagunduta, Galli, De Vittorio, Saviglioren aldetik haien rol aurkarietan.

Bihar

Literatur aldizkariaren ekarpena hizpide

Erramun Landa: «Nire lana ulertua ez izateak mina eta plazera sortzen dizkit aldi berean»

Nick Cave and The Bad Seeds taldearen disko berria

Kritika: 'Farorantz', Virginia Woolf hil zela hirurogei urte bete berri direnean

...zure independentzia